

Ivan, A. - Kirchner, K.

GEOMORFOLOGIE NÁRODNÍHO PARKU PODYJÍ

Kaňonovitý údolí Dyje mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí na hranici s Rakouskem je základem Národního parku Podují vyhlášeného r. 1991. Kaňon v krystalických horninách je zahlouben pod regionální zarovnaný povrch se zbytky kaolinické zvětrávací kůry. V kaňonu až 250 m hlubokém jsou četné zakleslé meandry, ledové sluje, gravitační tvary, kamenná moře, tvary zvětrávání žuly a také neobvyklé tvary antropogenní.

Kolejka, J. - Nováček, V.

PŘÍRODNÍ TYPY A VYUŽITÍ PLOCH ČESKÉ REPUBLIKY

Základní členění krajinné sféry na území České republiky odpovídá rozložení megaform reliéfu Země, tj. nížin a vysočin. Nížiny se vyznačují převážně plochým nebo zvlněným akumulacním nebo erozně-akumulacním reliéfem, který vzniká v důsledku dynamických procesů na sedimentech různého stáří a téměř homogenním klimatem. Vysočiny, které jsou tvořeny pohořími a vnitrohorskými sníženinami, jsou charakteristické značnou vertikální i horizontální členitostí erozně-denudačního reliéfu. Zvláštní postavení mezi nimi zaujímají kotliny a pánve. Geneticky jsou vázány na vysočiny, neboť vznikají společně s nimi a to jako lokální sníženiny v důsledku působení endogenních nebo exogenních činitelů. Krajiny nížin, pánví, kotlin a pohoří můžeme členit podle typu podnebí a jeho účinků na půdní kryt a biotu. Na pozadí určitého mezoklimatu se jako nižší diferencní činitel uplatňují v nížinách, pánvích a kotlinách charakteristické dominantní tvary reliéfu se specifickou geologickou stavbou a oběhem podzemních vod. V krajinách pohoří tuto roli zaujímají morfometrické parametry reliéfu, které popisují výškovou a horizontální členitost terénu ve spojení s geologickou strukturou.

Přírodní krajinné typy vznikly výhradním působením přírodních sil a zároveň tvoří přirozený materiální rámec pro formování teritoriálních struktur životního prostředí. Vlastnosti každého přírodního územního celku ovlivňují výběr antropogenních aktivit, které působí v krajině a jejich rozmístění v území. Na základě přírodní krajiny se vlivem lidské činnosti utvářejí územní jednotky současné krajiny s charakteristickou strukturou. Využití ploch je tedy projevem hospodářského, ale i mimoekonomického působení na přírodní prostředí a to v závislosti na přirozených vlastnostech daného území, výrobních a intelektuálních schopnostech a možnostech obyvatelstva, historickém, politickém a sociálním vývoji aj. V průběhu historického vývoje se na území dnešní České republiky vytvořili čtyři základní funkční typy současné krajiny, které jsou definovány prostorovou strukturou využití ploch. Využití ploch je hlavním fyziognomickým prvkem současné krajiny (společně s přírodním-fyzikogeografickým pozadím), které nám dokumentuje prostorovou strukturu krajiny z environmentálního hlediska. Existující teritoriální struktura využití ploch s přírodním pozadím charakterizuje ráz současné krajiny a definuje její územní jednotky.

ZPRÁVY

Lacina, J.: in memoriam Dr. Vladimír Vlček (28. října 1938-25. června 1994).

Lacina, J.: Za RNDr. Vladimírem Vlčkem, 1938-1994.

Ondráček, S.: Výběr z publikací RNDr. Vladimíra Vlčka.

Vaishar, A.: Seminář IGU: Zdraví, životní prostředí a rozvoj.

Konečný, M.: Konference IGU Evropa v pohybu v kontextu geografických informačních systémů, Brno, 28.-31. srpna 1994.

Vaishar, A.: 40 let Ústavu geografie a prostorové organizace Polské akademie věd.

Vaishar, A. - Mikulík, O.: Politika a praxe životního prostředí.

Vaishar, A.: Orbis geographicus bohemo-moravicus 1994.

RECENZE

Czudek, T.

A. Richling: KOMPLEKSOWA GEOGRAFIA FIZYCZNA. PWN, Warszawa 1992, 375 pp.
(Complex Physical Geography).

Ivan, A.

R.Musil /ed./: THE MORAVIAN KARST - LABYRINTHS OF UNDERSTANDING. GEO programme - Jaromír Blížňák, Adamov 1993, 330 pp. (The Moravian Karst - The Labyrinths of Understanding).